رویکرد

قصد ترکیه برای ماندن در سوریه با زدن «قسد»

ظاهراً آنکارا در حال برچیدن پایگاه‌های خود در سوریه است اما درگیری بین تروریست‌های مورد حمایت ترکیه و شبه‌نظامیان کرد تحت حمایت امریکا (قسد) در شمال سوریه نشان می‌دهد که امریکا و ترکیه قصدی برای پایان دادن به دخالت‌های خود در سوریه ندارند و حالا که حریف ارتش سوریه و حامیانش نمی‌شوند، ولو با ایجاد درگیری میان مزدوران خود امیدوار به توجیه حضور نظامی‌شان در سوریه هستند.

منطقه «عین عیسی» واقع در شمال شرقی استان الرقه سوریه شاهد درگیری‌های شدید میان نیروهای تحت امر ترکیه و نیروهای دموکراتیک سوریه (قسد) [تحت حمایت امریکا] است دست‌کم ۱۱ نفر از طرفین درگیر کشته شدند و فعالان شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های محلی از تداوم درگیری‌ها و تبادل اتهامات میان دو طرف خبر می‌دهند و برخی از قصد ترکیه برای دخالت مستقیم در این امر خبر می‌دهند. وب‌سایت خبری استپ نیوز [وابسته به مخالفان دولت سوریه] گزارش کرده که گروهک «احرار الشرقیه» که زیر نظر گروهک‌های تحت امر ترکیه فعالیت می‌کند، مدعی شده، روستاهای «الجهیل» و «المشرفیه» را در سمت شرق شهر عین عیسی بعد از درگیری‌های شدید با نیروهای قسد به کنترل خود در آورده است. منطقه عین‌عیسی در امتداد بزرگراه «M4» قرار دارد که شهرهای اصلی سوریه را به یکدیگر متصل می‌کند و اغلب گشت‌زنی‌های مشترک ترکیه و روسیه در آن صورت می‌گیرد. برخی از فعالان شبکه‌های اجتماعی می‌گویند که «الجبهه الشامیه» وابسته به ترکیه تمامی نیروهای خود را در اطراف عین‌عیسی به حالت آماده‌باش درآورده و این اقدام مقدمه آغاز حمله به این منطقه است. برخی منابع نیز مدعی هستند که این درگیری‌ها پس از عقب‌نشینی نیروهای ترکیه از برخی مناطق محاصره شده در عمق اراضی تحت کنترل دولت سوریه از یک سو و عقب‌نشینی نیروهای روسیه از عین‌عیسی از سوی دیگر آغاز شده است. قسد روسیه را مسئول حملات اخیر ترکیه علیه عین‌عیسی می‌داند.

■ مقدمه عملیات زمینی

محمد مستو، از گزارشگران اخبار سوریه در خبرگزاری آناتولی در مصاحبه شبکه خبری عربی ۲۱ گفته است: «مسکو اخیراً سه نقطه مشترک در عین‌عیسی ایجاد کرده که نیروهای روسی و سوری [وابسته به اسد] و شماری از افراد مسلح (YPG) با پوشش نیروهای نظامی اسد در آن مستقر هستند. مذاکرات میان روسیه و قسد برای تسلیم عین‌عیسی به نظام سوریه و دور کردن آن از حمله ترکیه آغاز شد اما این مذاکرات تاکنون بدون توافق مانده است. مسکو نیز برای اعمال فشار در این‌باره، بخشی از نیروهای خود را از این منطقه خارج کرده است. در مقابل یکی از فرماندهان قسد در گفت‌وگو با رسانه‌های محلی کرد گفت که این حملات معارضان به بخش‌هایی از عین عیسی آسیب وارد کرده اما نیروهای قسد موفق شده‌اند که این حمله را خنثی کنند. اما مستو می‌گوید که این بمباران‌ها چند هفته‌ای است که آغاز شده و مقدمه پیشروی زمینی در این منطقه است. از سوی دیگر چند منبع آگاه اعلام کرده که ترکیه اقدام به تخلیه هفت پایگاه خود در مناطقی از سوریه که تحت کنترل ارتش این کشور قرار دارد، کرده است. به گفته این منابع، نیروهای ارتش ترکیه بعد از خروج از این پایگاه‌ها در مناطقی که تحت کنترل افراد مسلح مورد حمایت آنکارا قرار دارند مستقر شده‌اند.

■ حملات شدید ترکیه به کردستان عراق

ساعاتی بعد از سفر مصطفی الکاظمی به ترکیه و دیدار او با رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور کشور، جنگنده‌های ترکیه در ادامه حملات خود به اقلیم کردستان عراق، در ساعات اولیه صبح روز شنبه نیز هشت منطقه اقلیم را هدف گرفتند. به گزارش روسیا الیوم، این جنگنده‌ها هشت روستا در شهرستان زاخو را مورد هدف قرار دادند اما هنوز تلفات جانی این حملات مشخص نشده است. جنگنده‌های ترکیه‌ای ظهر روز جمعه هم حملاتی به مناطقی در شهرستان عمادیه در شمال استان دهوک واقع در اقلیم کردستان داشتند. ترکیه تقریباً به صورت روزانه با توپخانه و یا جنگنده مناطق در شمال عراق را با این بهانه که نیروهای حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) در این مناطق مستقر هستند، هدف قرار می‌دهد. وزارت خارجه عراق پیش از این سفیر آنکارا در بغداد را احضار و اعتراض‌نامه‌ای بابت این حملات ترکیه به وی تحویل داده بود. بغداد در این اعتراض‌نامه نقض حاکمیت زمینی و هوایی عراق را محکوم و آن را مغایر با قوانین بین‌المللی دانسته بود.

پرونده

حضور سازشگران عرب در جشن عید صهیونیست‌ها

به‌رغم واکنش گسترده مردمی به سازش اعراب با رژیم صهیونیستی، سفرای امارات، بحرین، سودان و مغرب در مراسم جشن عید حنوکا که سفیر رژیم صهیونیستی در سازمان ملل برگزار کرده بود، شرکت کردند.

گلعاد اردان، سفیر رژیم صهیونیستی در امریکا و سازمان ملل در نامه‌ای که روز چهارشنبه در مطبوعات متعلق به سازمان ملل در نیویورک منتشر کرد، گفت که سفرای مغرب، امارات، بحرین و سودان هم در مراسم مجازی جشن عید یهودی حنوکا در نیویورک حضور داشتند. به گزارش روزنامه رأی‌الیوم، اردان گفت که «یهودا سارنا» از شورای یهودی در کشور امارات، مدیریت جشن عید حنوکا در دفتر اسرائیل در نیویورک را برعهده گرفت. به گفته سفیر رژیم صهیونیستی، «عمر هلال» سفیر مغرب که مشارکت حضوری در این مراسم داشت، آخرین شمع از شمعدان نماد عید حنوکا را در ضمن قرائت نعمات یهودیان روشن کرد. لانا نسیبه، سفیر امارات در واشنگتن هم در این مراسم گفت: «ما می‌بینیم که کشورهایی دیگر راه امارات را پیش گرفتند و ما فقط می‌توانیم امیدوار باشیم که این توافقات دوره جدیدی از یک چشم‌انداز مشترک صلح و رفاه را برای منطقه ما باز کند. حنوکا یادآور معجزات است.» نسیبه گفت: «با یکدیگر شمع‌های امید و صلح را برای مردم در دنیا روشن می‌کنیم.» جمال الرویعی، سفیر بحرین هم گفت: «توافق صلح میان ما به ما فرصت تقویت ثبات و شکوفایی و صلح در منطقه ما را می‌دهد.» حضور سفرای عربی در جشن صهیونیست‌ها در نیویورک واکنش فعالان مسلمان و نهادهای انگلیسی را در پی داشته است. به نوشته وبگاه «میدل ایست مانیتور»، یکصد شخصیت علمی و فرهنگی مسلمان و نهاد مختلف در انگلیس در نامه‌ای به منصور عبدالله بالهول و فواز آل خلیفه سفرای امارات و بحرین در لندن تأکید کردند: «در شرایطی که عادی‌سازی روابط با یک قدرت استعماری و نژادپرست درست نبوده است، حضور در کنار زیپی هوتولی، (سفیر رژیم صهیونیستی در لندن) که شخصی نژادپرست است و حقوق فلسطینیان را انکار می‌کند، حمایت از نقض حقوق فلسطینیان محسوب می‌شود.» آنها در بیانیه خود تأکید کردند: «حضور امارات و بحرین در این مراسم نه تنها عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی را تقویت می‌کند، بلکه نژادپرستی و استعمار را ترویج می‌دهد.» رژیم‌های بحرین، امارات، سودان و مغرب طی چند ماه گذشته، بی‌اعتنا به دیدگاه ملت‌های‌شان در مخالفت با سازش با دشمن صهیونیستی از عادی‌سازی روابط خود با این رژیم خبر دادند. از سوی دیگر، روزنامه «اسرائیل هیوم» دیروز در گزارشی نوشت که اسحاق یوسف، خاخام ارشد یهودیان شرق در فلسطین اشغالی که به صدور فتوا و سخنان جنجالی علیه اعراب شهرت دارد، به امارات می‌رود. این روزنامه صهیونیستی تأکید کرد که اسحاق یوسف در جریان سفر تاریخی خود به امارات یک مدرسه دینی جدید مختص یهودیان را در «دبی» افتتاح خواهد کرد و در مراسم جشنی با خاخام «لیوی دوشمان» رئیس جامعه یهودیان در امارات حضور خواهد یافت.

برنامه‌ریزی برای تجمع بزرگ واشنگتن در ۱۷ دی

ترامپ: وحشی می‌شویم

گزارش یک

رئیس جمهور امریکا بار دیگر شکست خود در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰ را زیر سؤال برده و با انتشار پیامی در توئیتر از برپایی اعتراضات بزرگ در پایتخت، هوادارانش را به حضوری وحشیانه فراخوانده است. همچنین سرپرست وزارت دفاع امریکا با صدور فرمان توقف همکاری با تیم رئیس‌جمهور منتخب، عملاً راه را برای شورش در برابر انتقال قدرت هموار کرده است.

پس از رد شدن شکایت‌های تیم رئیس‌جمهور امریکا در چند ایالت و به‌رغم تأیید پیروزی جو بایدن در انتخابات سوم نوامبر (۱۳ آبان) با کسب ۳۰۶ رأی الکترال، به نظر می‌رسید که دونالد ترامپ از پافشاری بر موضوع تقلب در انتخابات کوتاه آمده باشد اما او در توئیتی که روز شنبه منتشر کرد، نشان داد که همچنان بر موضع خود پافشاری می‌کند. او در این توئیت از اعتراضات بزرگی خبر داده که قرار است ششم ژانویه (۱۷ دی ماه) در واشنگتن برگزار شود؛ یعنی همان روزی که اعضای کنگره برای تأیید آرای الکترال کالج و پیروزی بایدن تشکیل جلسه می‌دهند. رئیس‌جمهور امریکا در این پیام، با اشاره به گزارشی که پیتر ناوارو یکی از مشاوران ارشد او درباره تقلب در نشریه واشنگتن اگزمینر منتشر کرده، مدعی شد که غیرممکن است در انتخابات شکست خورده باشد و نوشت: «طبق آمار شکست در انتخابات غیرممکن است. اعتراضات بزرگی در دی‌سی در روز ششم ژانویه در راه است. آنجا باشید و وحشی خواهیم بود.»

از طرفی دیگر، کریستوفر میلر، سرپرست وزارت دفاع امریکا روز جمعه ناگهان دستور داد که همکاری با تیم انتقال قدرت بایدن در سراسر پنتاگون متوقف شود. میلر مدعی شده که تیم بایدن و پنتاگون به صورت دوجانبه در زمینه توقف موقت همکاری‌ها و موکول شدن آن به بعد از تعطیلات سال نو میلادی به توافق رسیده‌اند. میلر در حالی از توافق سخن گفته که یوهانس آبراهام، یک سخنگوی تیم انتقالی بایدن این موضوع را تکذیب کرد و گفت: «بگذارید شفاف باشم، هیچ توافقی میان پنتاگون و تیم ما وجود ندارد. در واقع ما فکر می‌کنیم ارائه گزارش‌های روزانه و دیگر همکاری‌ها مهم است و باید ادامه یابد و هیچ زمانی برای هدر دادن نداریم.» شبکه خبری سی‌ان‌بی‌سی، وضعیت موجود را عاملی برای افزایش تنش‌ها بین دولت ترامپ و تیم انتقالی دولت بایدن ارزیابی کرده است.

■ مرد غارنشین در کاخ سفید

ترامپ در حالی که آرای بایدن را تقلبی می‌داند، بارها و بارها به مشاوران تأکید کرده که ۷۴ میلیون رأی دارد که ۹ میلیون رأی بیشتر از باراک اوباما در انتخابات ۲۰۱۲ است. او از سناتور میچ مک کانل، رهبر اکثریت سنا نیز خشمگین است که چرا در سنا اعلام کرد جو بایدن را رئیس‌جمهور منتخب می‌داند. یکی از منابع مطلع گفت که تصور این مسئله سخت است که ترامپ در مراسم تحلیف بایدن حضور یابد و در کنار او بنشیند. ترامپ هنوز نگفته که آیا در مراسم شرکت می‌کند یا خیر که نشان‌دهنده یک انتقال قدرت صلح‌آمیز به جهان تلقی می‌شود. خبرگزاری رویترز به نقل از یکی از مقام‌های سابق کاخ سفید نوشت که ترامپ شبیه به یک مرد غارنشین شده که در دفتر کارش در کاخ سفید نشسته و نمی‌خواهد درباره آنچه که قرار است در ماه آتی میلادی و پس از خروج از کاخ سفید بر سرش بیاید، حرفی بزند. این منبع مطلع که خواست نامش فاش نشود، گفت: «او اصلاً درباره اینکه پس از خروج از کاخ سفید می‌خواهد چه کار کند، حرفی نمی‌زند. او متقاعد شده که باید برود اما تا زمانی که رئیس‌جمهور است، نمی‌خواهد در این باره حرفی بزند.»

■ کودتای دوم

یکی از مقام‌های دولتی درباره رفتار این روزهای ترامپ می‌گوید: «این را می‌توان در عدم ایفای نقشی مهم و چشمگیر در واکنش به هک کامپیوترهای دولتی دید که دولت امریکا را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. با وجود اینکه این مسئله مورد توجه او نیست اما دست داشتن روسیه در این مسئله اوضاع را پیچیده می‌کند.» استیو اشمیت از کارشناسان برجسته مسائل استراتژیک امریکا و از بنیانگذاران پروژه لینکلن با توجه به شرایط سیاسی کنونی کشورش می‌گوید امریکا در شرایط دشوار و خطرناکی قرار دارد و هر لحظه احتمال کودتای دوم ترامپ وجود دارد. اشمیت که از جمهوریخواهان مخالف ترامپ است، می‌گوید کودتای اول ترامپ شکست خورده و تاریخ ثابت کرده در کشورهایی که یک کودتای ناموفق رخ داده، کودتای دومی نیز در راه خواهد بود. او حتی معتقد است که در این صورت بعید نیست که دیگر انتخاباتی در این کشور برگزار نشود.

■ تعطیلی کنسولگری‌های امریکا

روابط میان مسکو و واشنگتن در ماه‌های اخیر متشنج شده است که از آن میان می‌توان به اتهامات امریکایی‌ها به روسیه درباره مداخله در فرایند انتخابات ریاست‌جمهوری امریکا اشاره کرد. در یکی از جدیدترین موارد، ایالات متحده مدعی شده است که روسیه در پشت حملات اخیر به سازمان‌های مهم دولتی امریکا بوده است که روسیه تمامی این اتهامات را بی‌اساس خوانده است. مایک پمپئو، وزیر خارجه امریکا، ادعا کرد که روسیه پشت حملات اخیر سایبری گسترده به سازمان‌ها و نهادهای دولتی امریکا قرار دارد و گفت: «یک تلاش شدید برای استفاده از بخشی از نرم‌افزار طرف ثالث به منظور قرار دادن یک کد در درون سیستم‌های دولت ایالات متحده انجام شد. این یک تلاش بسیار شدید بود و به نظر من این موردی است که ما به طور واضح می‌توانیم بگوییم که روس‌ها در آن دست داشتند.»

در پی اتهام‌زنی‌های امریکا به روسیه درباره مسمومیت سرگئی اسکریپال، جاسوس روس در بریتانیا و دخترش یولیا با سم اعصاب جنگی، مسکو به امریکا دستور داده بود سفارتخانه خود در سنت‌پترزبورگ را تعطیل کند. ساعاتی قبل از اتهام‌زنی اخیر وزیر خارجه امریکا به روسیه، رسانه‌های امریکایی از تصمیم واشنگتن برای بستن دو کنسولگری خود در روسیه خبر دادند. وزارت خارجه امریکا طی نامه‌ای به تاریخ ۱۰ دسامبر (۲۰ آذرماه) به رهبران کنگره اطلاع داد که دولت ترامپ به طور دائمی کنسولگری امریکا در «ولادی‌وستوک» و به صورت موقت کنسولگری امریکا در «یکاترینبورگ» را تعطیل خواهد کرد. طبق تصمیم جدید دولت امریکا، پس از تعطیلی دو کنسولگری باقیمانده ایالات متحده، سفارت امریکا در مسکو تنها مرکز دیپلماتیک در روسیه خواهد بود و ایالات متحده در روسیه، حضور دیپلماتیک نخواهد داشت.

خبر

انصارالله: سرانجام کابینه هادی شکست است

رئیس‌جمهور مستعفی یمن که از حمایت ائتلاف سعودی برخوردار است، کابینه جدید خود را معرفی کرد؛ کابینه‌ای که جنبش انصارالله به شدت آن را محکوم و شکست را سرانجام این کابینه اعلام کرد.

در شرایطی که سازمان ملل ظاهراً تلاش می‌کند مذاکرات بین انصارالله با دولت مستعفی یمن دوباره از سر گرفته شود، عربستان و امارات همچنان سیاست‌های مخرب خود در یمن را به پیش می‌برند. در همین راستا، عبد ربه منصور هادی، رئیس‌جمهور مستعفی یمن روز جمعه در بیانیه‌ای تشکیل کابینه نخست‌وزیر جدید را بر اساس توافق ریاض و طرح شورای همکاری خلیج فارس معرفی کرد. به گزارش روزنامه العربی‌الجدید، معین عبدالملک، نخست‌وزیر جدید دولت منصور هادی که اعضای کابینه‌اش از ۲۴ وزیر تشکیل شده، گفت: «به حمایت عربستان و کشورهای عضو ائتلاف، اعتماد کامل دارم.» این درحالی است که منابع خبری روز شنبه گفتند: «رئیس جمهور مستعفی یمن حاضر نشده است گزینه پیشنهادی ریاض برای تصدی وزارت خارجه یمن را بپذیرد و به همین دلیل، دولت برآمده از توافق ریاض تشکیل نشد.» در کابینه دولت مورد حمایت عربستان، احمد عوض بن مبارک به عنوان وزیر امور خارجه، محمد احمد المقدشی وزیر دفاع، معمر مطهر محمد الاریانی وزیر اطلاع رسانی، سالم صالح سالم بن بریک وزیر دارایی، عبدالسلام عبدالله سالم باعبود وزیر نفت و ابراهیم علی احمد حیدان وزیر کشور معرفی شده‌اند. در بیانیه دولت منصور هادی آمده است: «کابینه ۲۴ نفری به طور مساوی بین یمنی‌های شمال و یمنی‌های جنوب تقسیم شده است.»

گزارش ۲

مسکو: فرصت عادی شدن برجام فراهم است

مارک میلی، عالی‌ترین مقام نظامی امریکا در آخرین هفته‌های حضور ترامپ در کاخ سفید، به امارات رفت و بعد هم راهی سرزمین‌های اشغالی شد تا مشخص شود قرارداد عادی‌سازی اماراتی‌ها با رژیم صهیونیستی، ابوظبی را به ایستگاه همکاری‌های امنیتی تل‌آویو با واشنگتن تبدیل کرده است. در حالی که دولت ترامپ همچنان بر طبل رویارویی با ایران می‌کوبد، روس‌ها می‌گویند که اگر دولت بایدن دنبال توافق با ایران است، آن را به بعد از انتخابات خردادماه موکول نکند.

بنی گانتس، وزیر جنگ رژیم صهیونیستی روز جمعه گفت که حضور ارتش امریکا در منطقه و ادامه فشار بر نظام ایران مهم است. او این را در حساب توئیتری خود بعد از دیدار با «مارک میلی» رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح امریکا نوشته است: «من میزبان رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح [امریکا]، ژنرال مارک میلی بودم.» هدف سفر میلی به منطقه مشخص نیست ولی گفته می‌شود، ایران مهم‌ترین دستور این گفت‌وگوها بوده است. میلی با «آویو کوخاوی» همتای «اسرائیلی» خود نیز دیدار و گفت‌وگو کرد. خبرگزاری رسمی امارات (وام) هم گزارش کرده که «محمد بن زاید آل نهیان» ولیعهد ابوظبی با مارک میلی در کاخ «الشاطی» در ابوظبی دیدار کرده و دو طرف در این دیدار همکاری‌های دوجانبه و هماهنگی‌های مشترک در امور دفاعی و نظامی را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند. با این وجود در واشنگتن این دیدگاه وجود دارد که سیاستی که امریکا از آن با عنوان فشار حداکثری نام می‌برد، باعث تغییر رفتار ایران نشده است. در تازه‌ترین موضع‌گیری «ایلهان عمر» نماینده دموکرات ایالت مینه‌سوتای امریکا در مصاحبه‌ای گفت که سیاست فشار حداکثری امریکا علیه ایران با شکست نمایانی مواجه شد. وی که در مصاحبه با پایگاه «Responsible Statecraft» صحبت می‌کرد، درباره سیاست فشار حداکثری دولت «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور امریکا گفت: «به عنوان یک راهبرد، این یک شکست نمایان بود. این راهبرد نتوانست هیچ کاری برای آوردن ایران به پای میز مذاکره انجام دهد. در واقع ایران در حال حاضر ۱۲ برابر بیشتر اورانیوم غنی شده نسبت به محدوده‌ای که توافق مشخص کرده، دارد.» ایلهان عمر درباره آغاز به کار دولت «جو بایدن» نیز گفت: «ما باید هر چیزی که در توان داریم انجام دهیم تا ایران را به میز مذاکره بازگردانده و به توافقی برسیم. این نه تنها به معنای تسکین برای مردم ایران بلکه جلوگیری از یک مسابقه تسلیحات هسته‌ای در خاورمیانه است که امریکا و تمام جهان را تهدید می‌کند.» ایلهان عمر گفت: «من رئیس‌جمهور منتخب امریکا و «جواد ظریف» رئیس مذاکره‌کننده ایران درباره برجام را تشویق می‌کنم که تمایل خود را برای تعامل در این باره نشان دهند.»

■ به دوره پیش از ترامپ برمی‌گردیم

نماینده دائم روسیه در سازمان‌های بین‌المللی در وین می‌گوید برای نخستین بار در سال‌های اخیر فرصت پیش آمده است تا برجام به حالت عادی و اجرای کامل توافق شده بازگردد. به گزارش اینترآذ، میخاییل اولیانوف در گفت‌وگو با شبکه تلویزیونی روسیه ۲۴ درباره هفدهمین نشست مشترک برجام که در وین گفت: «در این نشست، مقدمات برای نشست ویژران برجام که قرار است روز ۲۱ ماه دسامبر (۱ دی ماه) برگزار شود، فراهم شد.» وی با اشاره به اینکه نشست اخیر محرمانه بود، افزود: «اما از آن می‌توان نتیجه‌گیری‌هایی کرد. اینکه همه شرکت‌کنندگان در برجام شامل روسیه، چین، انگلیس، آلمان، فرانسه و ایران خواهان حفظ و بازگشت به اجرای آن در حالت عادی و به وضع پیش از دولت ترامپ هستند.» اولیانوف گفت: «برای نخستین بار در چند سال گذشته فرصت یافتیم تا برجام را به حالت عادی بازگردانیم تا منافع ایران در آن تضمین شود. همه خواهان افزایش تلاش‌های دیپلماتیک برای دستیابی به اهداف هستند.» وی گفت: «در مورد مسئله ایران زمان و فرصت کافی وجود ندارد زیرا در ماه ژوئن در این کشور انتخابات ریاست جمهوری برگزار می‌شود و بهتر خواهد بود تا پیش از این رویداد به پیشرفت واقعی (در برجام) دست یافت.» اولیانوف خاطرنشان کرد که سیگنال‌هایی در مورد امکان بازگشت امریکا به برجام در دوره جو بایدن، رئیس‌جمهور منتخب این کشور از رسانه‌ها به دست می‌آید. قضیه از این قرار است که یک ماه به آغاز دوره ریاست جمهوری بایدن زمان مانده است و در این مدت فقط از سخنان وی و اعضای تیمش می‌توان قضاوت کرد. وی گفت آنها می‌گویند که برای عادی‌سازی وضع اجرای برجام تلاش می‌کنند. مقام روس افزود: «ایرانی‌ها همواره تأکید کرده‌اند که گام‌های آنها برای کاهش تعهدات داوطلبانه در برجام در پاسخ به عهدشکنی اروپایی‌ها از اجرای تعهدات خود و تأمین منافع اقتصادی ایران و خروج امریکا از برجام بوده است.»

نگاه

دکتر سید رضا میرطاهر

چشم‌انداز زمستانی روابط روس‌ها با امریکای بایدن

روابط روسیه و امریکا در دوره پسا جنگ سرد نوسانات زیادی داشته ولی پس از بحران اوکراین در سال ۲۰۱۴ اختلافات مسکو و واشنگتن دوچندان شده است. رویکرد واشنگتن مقابل مسکو در سال‌های اخیر، صرفاً مبتنی بر دشمنی فزاینده و اعمال فشارهای همه‌جانبه است و اقدامات ضدروسی امریکا در سال ۲۰۲۰ ابعاد جدیدی پیدا کرده است. واشنگتن نه فقط وارد مقابله مستقیم با مسکو در قالب اعمال انواع تحریم‌ها شده بلکه به بهانه‌های غیرمستقیم مانند ارتباط روسیه با کشورهای مخالف سلطه امریکا، فشارهای تحریمی جدیدی بر مسکو وارد می‌کند. اکنون روسیه امیدوار است که با تحول سیاسی اخیر یعنی پیروزی جو بایدن و روی کار آمدن دولت جدید از ۲۰ ژانویه ۲۰۲۰ تحولی در این زمینه ایجاد شود.

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه پنج‌شنبه ۲۷ آذر در کنفرانس مطبوعاتی سالانه خود گفت: «ما برای ادامه گفت‌وگوها با واشنگتن آمادگی داریم و جو بایدن، رئیس‌جمهور منتخب امریکا نیز به صورت ضمنی آمادگی خود را برای مذاکره با مسکو اعلام کرده است.» پوتین گفته که تاکنون نشانه‌ای از تمایل طرف امریکایی برای گفت‌وگو درباره تمدید پیمان استارت جدید ندیده ضمن اینکه به گفته پوتین، ترامپ دست نشانده او در کاخ سفید نیست: «روسیه به انتخاب ترامپ در انتخابات ۲۰۱۶ کمک نکرد و امیدوار است با حضور بایدن روابط دو کشور بهتر شود.» پیش از این پوتین اواسط نوامبر ۲۰۲۰ در مورد روابط روسیه و امریکا گفته بود: «روابط مسکو و واشنگتن آنقدر بد شده است که بدتر از این ممکن نیست.»

به نظر می‌رسد روسیه که پس از انتخابات ۲۰۱۶ امریکا همواره از جانب دموکرات‌ها با اتهام دخالت در این انتخابات به نفع ترامپ مواجه بوده، اکنون گمان دارد ممکن است در دوره ریاست جمهوری بایدن تحولی مثبت در روابط دو کشور ایجاد شود. با این حال چشم‌انداز چندان امیدبخشی در این زمینه وجود ندارد. یک دلیل این است که دولت امریکا همچنان مسکو را متهم به دخالت در انتخابات امریکا می‌کند و حتی مقامات فدرال بارها در این زمینه به مسکو هشدار داده‌اند. در جدیدترین موضع‌گیری «جان راتکلیف» مدیر اطلاعات ملی امریکا گفت که «دخالت‌های خارجی توسط چین، ایران و روسیه در انتخابات نوامبر امسال وجود داشته و منتظر گزارش علنی یافته‌ها در این باره در ماه ژانویه است». بدین ترتیب مشخص است واشنگتن همچنان مدعی تداوم دخالت‌های روسیه در روندهای انتخاباتی امریکا است و لذا انتظار می‌رود که دولت بایدن نیز در این زمینه موضع‌گیری منفی علیه روسیه نماید. «پاول شاریکوف» کارشناس سیاسی روس معتقد است دلیل تیرگی روابط دوجانبه امریکا و روسیه این است که «مسئله روسیه» به موضوعی برای منازعات سیاسی داخلی امریکا تبدیل شده است.

مسئله دیگری که به بدبینی واشنگتن نسبت به مسکو دامن زده، مسئله نفوذ گسترده هکرها به نهادها و وزارتخانه‌های فدرال امریکا است که اکنون با حمله سایبری بی‌سابقه‌ای مواجه شده‌اند و در این زمینه نیز انگشت اتهام متوجه روسیه است. بایدن به تندی در این زمینه موضع‌گیری و عاملان این حمله سایبری را تهدید کرده است. به نظر می‌رسد هدف این اتهام‌سازی این است که از همان ابتدای کار دولت جدید امریکا، رویکرد ضد روسی آن تقویت شده و اقداماتی را در راستای مجازات مسکو انجام دهد.

مسئله دیگر اینکه بایدن و تیم او تاکنون درباره آینده پیمان‌های کنترل تسلیحات که در دوره زمامداری ترامپ، امریکا از آنها خارج شده یا در صدد خروج است مانند پیمان استارت جدید موضع خاصی ابراز نکرده‌اند که به بدبینی روس‌ها درباره اینکه دولت آینده امریکا نیز ممکن است خط مشی ترامپ را در این باره دنبال کند، دامن زده است.

شکاف دو کشور در دیگر زمینه‌ها از جمله موضع منفی امریکا درباره گسترش روابط گازی روسیه و اروپا و احداث خط لوله گازی نورد استریم ۲ و تأکید واشنگتن بر تداوم و گسترش تحریم‌ها علیه روسیه همچنان وجود دارد. درعین حال می‌توان انتظار داشت که اختلافات امریکا و روسیه درباره بحران‌های منطقه‌ای مانند بحران سوریه و مسائل مهمی مانند توافق هسته‌ای برجام و نحوه برخورد با ایران و ونزوئلا نیز همچنان در دولت بایدن نیز ادامه داشته باشد.

اخبار کوتاه

■ ماکرون از اول هم مخالف حریری بود!

حالا که کار نخست‌وزیری در لبنان بیخ پیدا کرده، «رویترز» به نقل از مقامات فرانسوی گزارش کرده که ماکرون از همان اول هم با مأمور شدن «سعد حریری» برای تشکیل کابینه جدید لبنان مخالف بوده و ناچار شده به آن رضایت دهد. به گزارش فارس، «رویترز» از قول سه مقام فرانسوی نوشته که پاریس در ابتدا با مأمور کردن «سعد حریری» رئیس حزب «تیار المستقبل» به تشکیل دولت جدید لبنان مخالف بوده و دلیل آن شکست سابق حریری در اجرای اصلاحات بوده است. مقامات گفته‌اند از آنجایی که نخست‌وزیران مکلف دیگر نتوانستند در تشکیل کابینه کاری از پیش ببرند، ماکرون مخالفت خود را با نامزدی سعد حریری کنار گذاشت. حریری در سپتامبر گذشته (شهریور) مأمور به تشکیل دولت شد اما تاکنون موفق به تشکیل دولتی که شامل همه طرف‌های لبنانی باشد، نشده است.

■ ژاپن گام در مسیر بازدارندگی موشکی گذاشت

قانون اساسی ژاپن اجازه ساخت تسلیحات تهاجمی نمی‌دهد ولی کابینه ژاپن طرح تقویت بازدارندگی موشکی از جمله ساخت موشک‌های کروز جدید را با هدف مقابله با تهدیدات بالقوه از سوی چین و کره‌شمالی تصویب کرد. به گزارش آسوشیتدپرس، این نخستین سیاست دفاعی مهم صادر شده توسط دولت یوشیهیده سوگا، نخست‌وزیر ژاپن است. براساس این طرح، ژاپن قرار است موشک‌های دوربرد جدیدی را که می‌توانند از ناوشکن‌ها یا جت‌های جنگنده شلیک شوند، بسازد. نوبو کیشی، وزیر دفاع ژاپن در کنفرانسی خبری گفت: با توجه به افزایش فعالیت‌های ناوهای چین، جو امنیتی پیرامون جزایر جنوب غربی به شدت تند و ناخوشایند است. به منظور مقابله با این مسئله، باید بجا و مناسب پاسخ دهیم. رهبران اپوزیسیون گفتند، این طرح موشکی می‌تواند قانون اساسی صلح‌آمیز ژاپن را که استفاده از زور را برای دفاع شخصی محدود می‌سازد، نقض کند.

■ پکن: تنزل روابط‌مان با امریکا از ۱۹۷۹ بی‌سابقه است

وزیر امور خارجه چین تأکید کرد، امریکا باید به جای اعمال تحریم‌های یکجانبه «غیرقابل قبول» علیه کمپانی‌های چینی، مذاکره و رایزنی با چین را انتخاب کند. واشنگتن دهها کمپانی چینی از جمله کمپانی SMIC، بزرگ‌ترین کمپانی تراشه‌سازی چینی را به فهرست سیاه خود اضافه کرده ولی بر اساس گزارش ایسنا به نقل از رویترز، وانگ یی، در جریان سخنرانی ویژه در «جامعه آسیا» از واشنگتن خواست «کش دادن بیش از حد مفهوم امنیت ملی» و «سرکوب خودسرانه کمپانی‌های چینی» را متوقف کند. وانگ‌یی افزود: چین تهدیدی برای امریکا نبوده، نیست و نخواهد بود. با این حال روابط میان دو کشور به پایین‌ترین حد خود از زمان تشکیل روابط کامل دیپلماتیک در سال ۱۹۷۹ میلادی رسیده است. وی ضمن تشبیه روابط چین-امریکا به یک «کشتی عظیم الجثه» گفت: منافع کل جهان در خطر است. فکر می‌کنم همه ما موافقیم که زمان آن رسیده که درباره مسیر آتی این کشتی تصمیم بگیریم. وانگ‌یی خواستار بازگشت هرچه سریع‌تر سیاست امریکا در خصوص چین به «عینیت و احساس و درک» شد.